

Protokoll fört vid socialnämndens sammanträde 17 april 2018

Tid:

Kl. 17:00–17:13

Plats:

Konferensrum Storfors, Storforsplan 36 i Farsta

Närvarande:

Se sid. 4 i protokollet

§ 5, 7-10, 25

Justerat 17 april 2018, justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Åsa Lindhagen
Ordförande

Andréa Ström
Vice ordförande

Protokoll fört vid socialnämndens sammanträde 17 april 2018

Tid:

Kl. 17:00–17:13

Plats:

Konferensrum Storfors, Storforsplan 36 i Farsta

Närvarande:

Se sid. 4 i protokollet

§ 6, 11-24

Justerat 24 april 2018, justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Åsa Lindhagen
Ordförande

Andréa Ström
Vice ordförande

Närvarande

Beslutande

Ledamöter

Åsa Lindhagen (MP), ordförande
Andréa Ström (M), vice ordförande
Mia Sundelin (S)
Rana Carlstedt (S)
Alexandra Mattsson Åkerström (V)
Anna Rantala Bonnier (Fi)
Johan Brege (M)
Christina Elffors Sjödin (M).
Dan Guillou (MP)
Frida Johansson Metso (L)

Tjänstgörande ersättare

Lotten Hammar (S) för Claes Elmgren (S) för § 1-§ 18
Claes Muschkin (S) för Claes Elmgren (S) från § 18
Inga-Lill Persson (L) för Isabel Smedberg Palmqvist (L)

Övriga närvarande

Ersättare

Ylva Wahlström Ödmann (MP)
Birgitta Thulin (M)
Claes Nyberg (C), jäv § 11
Sofia Modigh (KD)
Stephan Gullberg (MP)
Birgitta Thulin (M)

Tjänstemän

Gillis Hammar, förvaltningschef
Jenny Swärd, avdelningschef, ej § 25
Veronica Wolgast Karlberg, avdelningschef, ej § 25
Lisa Cadenius, avdelningschef, ej § 25
Mona Thorin, avdelningschef
Peter Svensson, avdelningschef
Cindy Falquet, borgarrådssekreterare, ej § 25
Maria Adell, nämndsekreterare

§ 1
Sammanträdets öppnande och godkännande av
föredragningslista

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) öppnar sammanträdet. Nämnden godkänner föredragningslistan.

§ 2

Val av protokolljusterare och tid för justering av protokollet

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) och vice ordföranden Andréa Ström (M) får i uppdrag att justera dagens protokoll. Protokollet ska justeras tisdag 24 april 2018.

§ 3
Förvaltningsinformation

Ingen information lämnas under denna punkt.

§ 4**Nämndens frågor till förvaltningen**

Tre frågor från nämnden till förvaltningen.

Fråga 1.

Liberalernas fråga till förvaltningen ställs av ledamot Frida Johansson Metso (L) och avser Socialtjänstens riktlinjer att följa tortyrkonventionen vad gäller ekonomiskt stöd till tortyröverlevare.

- ”Finns det redan idag riktlinjer inom förvaltningen för att säkerställa att tortyröverlevares specifika rättigheter värnas? Om inte, kan förvaltningen ta fram sådana riktlinjer?”

Frågan lämnas över till förvaltningen som återkopplar vid nästa sammanträde.

Fråga 2.

Liberalernas andra fråga till förvaltningen ställs av ledamot Frida Johansson Metso (L) och avser handlade om huruvida socialförvaltningen dragit några slutsatser kring vad som kan anses vara ”minsta gemensamma nämnare” för vad ett bra HVB-hem för ensamkommande barn kan vara.

Frågan lämnas över till förvaltningen för förtydligande och svar.

Fråga 3.

Ställs av ledamot Johan Brege (M) angående marockanska gatubarn till Stockholm.

- ”De marockanska gatubarnen ger sig söderöver på vintern men återkommer nu till våren, ser man att de börjat återkomma nu? När de återkommer till Stockholm, hur är vi förberedda på detta/vad har vi för beredskap?”

Frågan besvaras av förvaltningen genom Jenny Swärd som berättar att socialjouren alltid har beredskap. Angående första delen av frågan om barnen börjat återvända till Stockholm återkommer förvaltningen vid nästa sammanträde.

§ 5**Yttrande över Stadsrevisionens projektrapport
”Kompetensförsörjning inom förskola, skola och socialtjänst”
Dnr 1.6.1–47/2018****Socialnämndens beslut**

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som yttrande över rapporten.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till revisionskontoret.
3. Ärendet justeras omedelbart.

Ärendet

I detta tjänsteutlåtande kommenteras delar som berör socialnämndens arbete. Stadsrevisionen har genomfört en granskning för att bedöma om nämnderna har den styrning och uppföljning som krävs för att säkerställa strategisk kompetensförsörjning inom förskola, skola och socialtjänst. Granskningen har avgränsats till hur staden arbetar med att behålla och kompetensutveckla befintlig personal. Den har omfattat kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Norrmalm och Skarpnäck. Socialnämnden har ingått i granskningen utifrån sin samordnande roll gällande kommunövergripande frågor inom socialtjänsten. Bedömning av socialnämndens arbete med kompetensförsörjning inom den egna nämnden ingår således inte i granskningen.

Granskningen har för socialtjänstens individ- och familjeomsorg avgränsats till översiktlig granskning med fokus på arbetet med den stadsövergripande handlingsplanen rörande socialsekreterares och biståndshandläggares arbetssituation. Handlingsplanen ingår i granskningen främst som exempel på en särskild satsning som görs inom kompetensförsörjningsområdet avseende att behålla personal och ingår inte som en del i bedömningen av nämndernas löpande arbete utifrån stadens kompetensförsörjningsprocess.

Granskningen har inte lett till några rekommendationer från stadsrevisionen till socialnämnden. I de områden som inte berör socialnämnden har stadsrevisionen utifrån redovisade iakttagelser och bedömningar lämnat följande rekommendationer:

Kommunstyrelsen:

- Vid framtagande av en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, i enlighet med budget 2017, finna former för utvärdering av nämndernas underlag och beakta eventuellt behov av vägledning.

Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna:

- Säkerställ att kartläggning av befintlig kompetens dokumenteras på samtliga nivåer i organisationen.
- Tydliggör på vilket sätt kompetensförsörjningsinsatser ska analyseras och utvärderas.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 17 april 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 6**Yttrande över Stadsrevisionens projektrapport ”Stadens mottagande av nyanlända”**

Dnr 1.6.1–48/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som yttrande över rapporten.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till revisionskontoret

Särskilt uttalande

Ordföranden Åsa Lindhagen m.fl. (MP), och ledamöterna Rana Carlstedt m.fl. (S), Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V), och Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnar följande särskilda uttalande.

Stockholm ska vara en öppen stad där människor på flykt från krig och oroshärdar kan få en fristad och bygga upp ett nytt liv under trygga och goda förhållanden. Stadens mottagande av nyanlända är både en möjlighet och en utmaning, där stora delar av stadens organisation behöver aktiveras och arbeta tillsammans på ibland nya sätt. Det är i grunden något positivt, men kan också innebära initiala svårigheter eller uppstartsprocesser som drar ut på tiden.

Revisorernas granskning av stadens mottagande av nyanlända visar att arbetet i huvudsak sker utifrån lagstiftningens krav och budget, och att staden bedrivit ett utvecklingsarbete kring mottagande av kvotflyktingar och likvärdigt socialt stöd. Revisorerna lyfter samtidigt några områden där ytterligare åtgärder behöver vidtas, bland annat att tydliggöra var samordningsansvaret ligger och att stärka överlämningen mellan Intro Stockholm och stadsdelsnämnderna. Dessutom framhålls behovet av att en övergripande uppföljning och utvärdering av stadens mottagande av nyanlända behöver utvecklas.

Sedan bosättningslagen trädde i kraft 1 mars 2016 har fullt fokus legat på att ordna fram boendeplatser till de personer som anvisas till staden, samt att säkerställa ett gott initialt mottagande genom Intro Stockholm. Parallellt med detta har det också varit viktigt för oss att få fart på det långsiktiga etableringsarbetet. Arbetsförmedlingen ansvarar för det statliga etableringsuppdraget, men kommunen behöver också komma in tidigt med stöd till de nyanlända stockholmarna för att stödja dem på vägen ut på arbetsmarknaden och till ett eget boende. I årets budget

klargjorde vi också vilken ansvarsfördelning som gäller för det sociala stödet, där respektive stadsdelsnämnd har ansvar för det sociala stödet inom sitt område och där Arbetsmarknadsnämnden har samordningsuppdraget. Socialnämnden har genom Intro Stockholm fortsatt det initiala ansvaret för bosättning och tillfälligt ekonomiskt bistånd i väntan på inträde i etableringen.

Mottagandet av nyanlända och stöd i deras etableringsprocess är frågor vi i Stockholm kommer att behöva arbeta med under många år framöver. Därför är lärdomarna från den här projektrapporten, och andra uppföljningar och utvärderingar av mottagandet, viktiga underlag till ett fortsatt utvecklingsarbete.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Andrea Ström m.fl. (M) och ledamot Frida Johansson Metso (L) m.fl. lämnar följande särskilda uttalande.

Revisionskontoret har granskat om stadens mottagande av nyanlända sker enligt lagkrav och stadens riktlinjer. Granskning visar att stadens mottagande av nyanlända sker i huvudsak utifrån lagstiftningens krav och stadens budget, vilket är positivt. Samtidigt visar rapporten att staden brister i flera avseenden. Det har saknats en samlad strategi och tydliga riktlinjer för mottagandet. Det har också varit otydligt angående ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden, vilket delvis tydliggjordes i budget för 2018.

Det framkommer även i ärendet att samverkan mellan kommunstyrelsen och stadens nämnder inte sker på ett tillfredsställande vis. Det gäller exempelvis samverkan mellan Intro Stockholm och stadsdelsnämnderna där informationsöverföringen inte fungerar tillfredsställande vid överlämning av ärenden. Rapporten visar att arbetet för mottagande av nyanlända behöver stärkas och utvecklas. Det måste också finnas indikationer som följer upp arbetet med mottagandet, vilket inte finns i dag.

Stockholm ska ta ansvar för att hjälpa utsatta människor på flykt och bistå dem med ett värdigt och rättssäkert mottagande. Tydliga riktlinjer, en samlad strategi och indikatorer som följer upp mottagande är en förutsättning för att staden ska kunna ge människor goda möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och till en lyckad integration i det svenska samhället.

Ersättaryttrande

Ersättarna Claes Nyberg (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Revisionskontoret har genomfört en granskning för att bedöma om stadens mottagande av nyanlända sker utifrån lagkrav och stadens budget. Förutom kommunstyrelsen har arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) samt stadsdelsnämnderna Skärholmen och Södermalm ingått i granskningen. I detta tjänsteutlåtande beskrivs främst de delar av granskningen som berör socialnämnden.

Socialnämnden ansvarar för det initiala mottagandet av kommunanvisade nyanlända (ABO), vilket sker centralt inom enheten Intro Stockholm. Uppdraget avser att ordna temporär bosättning, att pröva rätten till initialt ekonomiskt bistånd i väntan på etableringsersättning från Arbetsförmedlingen samt att bistå med socialt stöd. Socialnämnden ska även fatta beslut om ekonomiskt bistånd i de fall där kompletterande ekonomiskt bistånd behövs för att täcka boendekostnaderna för kommunanvisade nyanlända.

Ärenden där det finns ytterligare behov av socialtjänstens insatser lämnas över till stadsdelsnämnd. Överlämningen till stadsdelsnämnderna uppges fungera olika bra. Utmaningen ligger i att stadsdelsnämnderna har olika organisationer för mottagandet av nyanlända.

SHIS bostäder ska tillsammans med socialnämnden bistå kommunanvisade nyanlända med bostad. Verksamheten ska i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser utvecklas och utökas för att möta framtida behov. SHIS ansvarar för driften av genomgångsbostäderna. Socialnämnden hanterar inhyrning och uthyrningen av privata bostäder, korttidskontrakt samt kollektiva boenden genom enheterna Bostadskansliet och tillfälliga boenden.

Granskningens sammanfattande bedömning är att stadens mottagande av nyanlända i huvudsak sker utifrån lagkrav och stadens budget. Stadens nämnder har hörsammat sina uppdrag, d.v.s. genomfört sina aktiviteter kopplat till mottagandet av nyanlända, enligt stadens budget. Det finns en organisation fördelat på stadens nämnder för det grundläggande ansvaret att tillhandhålla stöd och insatser enligt bosättningslag, skollag, gymnasieförordning, förordning om vuxenutbildning, förordning

om samhällsorientering för vissa invandrare samt olika insatser enligt socialtjänstlagen.

Staden har även arbetat med att ta fram och utveckla ett gemensamt initialt stöd under etableringsperioden till kommunanvisade nyanlända, kvotflyktingar och nyanlända i eget boende. Dock bedöms att stadens övergripande uppföljning och utvärdering bör utvecklas och tydliggöras för att säkerställa att insatser till målgruppen ger förväntade resultat. Vidare behöver samverkan mellan Intro Stockholm och stadsdelsnämnderna förbättras avseende överlämningar av ärenden.

Revisionen lämnar följande rekommendationer:

Kommunstyrelsen:

- Utveckla en övergripande uppföljning och utvärdering av resultatet kring arbetet med stadens mottagning och etablering av nyanlända.

Socialnämnden

- Skapa en skriftlig rutin som säkerställer överlämningarna av ärenden mellan Intro Stockholm och samtliga stadsdelsnämnder.

Södermalms stadsdelsnämnd

- Skapa en skriftlig rutin som säkerställer överlämningarna av ärenden mellan Intro Stockholm och stadsdelsnämnden.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 17 april 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 7**Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter**

Dnr 1.7.1–61/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Ärendet

De nationella minoriteternas rättigheter är en del av Stockholms stads arbete med att värna de mänskliga rättigheterna. Ett Stockholm för alla (Vision 2040) innebär att staden lever upp till och respekterar de mänskliga rättigheterna, är fri från diskriminering och stärker demokrati och inflytande för sina medborgare.

Riktlinjerna beskriver stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter och fördelar ansvar mellan stadens nämnder. Riktlinjerna ersätter åtgärdsplanen *Nationella minoriteter och minoritetsspråk – åtgärdsplan för Stockholms stad* från 2010.

Inför framtagandet av riktlinjerna har staden genomfört samråd med samtliga nationella minoritetsgrupper och förvaltningar. Synpunkterna har väglett utformningen och innehållet i riktlinjerna.

Som komplement till riktlinjerna finns Stockholms stads föreslagna strategi för romsk inkludering där fokus är på förstärkt arbete för romers rättigheter.

Internationella konventioner och nationell lagstiftning

I samband med att Sverige 1999 anslöt sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk, erkände Sverige fem nationella minoriteter; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samtidigt erkändes jiddisch, romani chib, med alla varieteter, samiska med alla varieteter, finska

och meänkieli som nationella minoritetsspråk.¹ Samerna har förutom status som nationell minoritet även status som urfolk. Historien är ett viktigt skäl till att det finns ett särskilt juridiskt skydd för nationella minoriteter. Förutom att minoriteterna har befolkat Sverige under en lång tid har de utsatts för rasbiologi, rasism och diskriminering.

Enligt FN's konvention om barnets rättigheter ska barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning ha rätt till sitt språk, sin kultur och religion.² Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter fastslår de nationella minoriteternas rätt till eget kulturliv, rätt att bekänna och utöva sin religion och att använda sitt eget språk.³

För att stärka de nationella minoriteternas rättigheter i Sverige antogs 2009 en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Enligt lagen ska förvaltningsmyndigheter säkerställa ett grundskydd som innebär att skydda minoriteternas fortlevnad i Sverige samt att synliggöra, stärka och utveckla de nationella minoritetsspråken så att de förblir levande språk. Särskilt fokus är barns och ungas utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Dessutom ska minoriteterna få information om sina rättigheter och kunna påverka i frågor som berör dem exempelvis genom samråd.

Utöver grundskyddet har språken finska, meänkieli och samiska ett förstärkt skydd. I Stockholms stad innebär detta att om språkkunnig personal finns tillgänglig har invånare rätt att använda dessa språk i myndighetskontakter och äldreomsorg.

Sedan 2010 ingår Stockholms stad i så kallat finskt förvaltningsområde. Det ger den finska minoriteten utökat skydd genom rätt till förskola och äldreomsorg helt eller delvis på sitt minoritetsspråk. Dessutom ges enskilda, som är part eller ställföreträdande part i ett ärende inom Stockholms stad, rätt att använda sitt minoritetsspråk.

Även andra lagar så som socialtjänstlagen, språklagen och diskrimineringslagen fastställer på olika sätt de nationella minoriteternas rättigheter.

¹ Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

² FN's konvention om barnets rättigheter, artikel 30.

³ FN's konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

Granskningar

Den senaste rapporten om Sveriges efterlevnad av ramkonventionen tar bland sina rekommendationer upp att språkutbildning för personal, riktad rekrytering av personal i de nationella minoritetsspråken och språkkunskaper i de nationella minoritetsspråken kan användas som kriterier i offentlig upphandling.⁴

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har identifierat att kommuners arbete med att skydda och främja de nationella minoriteternas rättigheter bygger på tydliga mål, en samordnande funktion, tydlig förankring i den politiska ledningen samt fungerande samråd med de nationella minoriteterna. Länsstyrelsen i Stockholms län⁵ och Sametingets⁶ årliga rapporter lyfter också fram att det saknas språkkompetens och kunskap om diskriminering och hatbrott bland personal som möter de nationella minoriteterna.

Stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter

Stockholms stads arbete med nationella minoriteters rättigheter samordnas av kommunstyrelsen som också genomför samråd med de nationella minoriteterna. Genom uppföljningar sammanställs årliga rapporter om stadens arbete som lämnas till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Eftersom staden är förvaltningsområde för finska genomför alla stadsdelsnämnder och en del facknämnder samråd med sverigefinnar. Stadens arbete inkluderar modersmålsundervisning på samtliga minoritetsspråk, möjlighet för minoritetsgrupper att söka kulturstöd samt översatt information om de nationella minoriteternas rättigheter på stockholm.se. Därtill finns sverigefinska skolor med tvåspråkig undervisning, finska och judiska förskolor, öppna förskolor, äldreomsorg samt vård – och omsorgsboende. Några förvaltningar har genomfört språkkartläggningar och utbildat sin personal om minoritetslagstiftningen.

Riktlinjer

Stadens vision, mål för mänskliga rättigheter och minoritetslagstiftningen utgör grunden för de föreslagna riktlinjerna. Riktlinjerna fördelar ansvaret mellan stadens nämnder

⁴ Kulturdepartementet, Sveriges fjärde rapport till Europarådet under ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, 2016.

⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län, Nationella minoriteter, Minoritetspolitikens utveckling år 2014, 205 och 2016.

⁶ Sametinget, www.sametinget.se/minoritetspolitiskauppdraget

och beskriver arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter utifrån följande sju områden:

- Nationella minoriteters rätt till sitt minoritetsspråk
- Nationella minoriteters rätt till sin kultur
- Nationella minoriteters rätt till information
- Nationella minoriteters rätt till delaktighet och inflytande
- Nationella minoriteters rätt till förskola och äldreomsorg på sitt språk
- Kompetensutveckling och rekrytering
- Samordning och uppföljning

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 13 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 8**Svar på remiss till kommunstyrelsen av Reviderat idrottspolitiskt program 2018-2022**

Dnr 1.7.1–54/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Ärendet

Programmet föreslås omfatta alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och betonar vikten av att staden ska kunna erbjuda alla oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning och utländsk och socioekonomisk bakgrund, möjlighet till fysisk aktivitet. Innehållet i programmet riktas framförallt mot barn och unga med särskilt fokus på de grupper som i liten utsträckning är fysiskt aktiva. För att nå målet om att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva och därmed stärka folkhälsan i Stockholm har sju fokusområden definierats; jämställdhet och jämlikhet samt tillgänglighet som ska genomsyra alla områden, föreningsliv, övrig organiserad idrott/motion och spontanidrott, samverkan, anläggningar och ytor samt idrott som upplevelse och inspiration.

Det huvudsakliga innehåller i programmet för 2018-2022 är detsamma som det tidigare programmet. Det finns ett uttalat folkhälsoperspektiv och det övergripande målet är att få fler invånare i Stockholms stad att vara fysiskt aktiva. Programmet har bland annat uppdaterats forskningsmässigt om vilka som idrottar eller motionerar och hur många som idrottar i olika former. Åldern för prioriterade grupper har ändrats från 7-20 år till 10-20 år och den prioriterade gruppen personer med funktionsnedsättning har fått en nedre åldersgräns på 7 år.

Stockholms stads kommission för ett socialt hållbart Stockholm har tillsammans med forskare år 2017 tagit fram rapporten *Jämlik fritid bättre framtid*. Utifrån den rapporten ges det i programmet en större tyngdpunkt på insatser för unga 13-20 år, på flickor och på personer med funktionsnedsättning. Anledningen är att det finns stora skillnader mellan olika grupper när det gäller andelen fysiskt aktiva och hur stadens resurser förskjutits mot barn i allt yngre åldrar, samtidigt som unga deltar allt mindre i det kommunalt

subventionerade fritidsutbudet. Det reviderade idrottspolitiska programmet har också kompletterats med ett avsnitt som berör hur staden kan skapa bättre möjligheter för unga i åldrarna 16-20 år att kunna satsa på sin idrott.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 16 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 9**Stockholms stads strategi för romsk Inkludering 2018-2022**

Dnr 1.7.1–62/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Särskilt uttalande

Vice ordförande Andrea Ström m.fl. (M) lämnar följande särskilda uttalande.

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Diskriminering betyder att vissa människor eller grupper behandlas sämre än andra och det är ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

Samtidigt visar bland annat Länsstyrelsens rapport från 2014 att romer fortfarande är utsatta och diskrimineras i samhället. Det handlar exempelvis om rasism och antiziganism som gör att romer är särskilt utsatta på arbets- och bostadsmarknaden. Såväl romer som kommunala tjänstemän beskriver existerande diskriminering av romer inom socialtjänstens verksamhet. Det är alarmerande signaler, staden har ett ansvar att säkerställa att människor får deras rättigheter tillgodosedda och att ingen diskrimineras utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder, som är lagstadgat i svensk lag. Samhället har en skyldighet att värna om minoriteters rättigheter. Staden har också ett ansvar att skapa en fullgod integration, samtidigt som den enskilde också har ett ansvar för sin delaktighet i samhället.

Att *Strategin för romsk inkludering* lyfter utbildning som en särskilt viktig faktor är positivt. Utan en fungerande skolgång kan vi inte åstadkomma en förändring av romers livsvillkor för kommande generationer. Samhället får aldrig göra skillnad på hur barn behandlas utifrån etnicitet. Än viktigare är det att tidigare oförrätter mot romer inte får resultera i att de särbehandlas och därmed passivisera kommande generationer i ett utanförskap.

Strategin behöver tydliggöra barnperspektivet, särskilt när det gäller omhändertagande av barn. Det får inte råda några undantag vad gäller barnets bästa med hänsyn till kultur. Alla barn har rätt till

socialtjänstens stöd och LVU måste alltid grunda sig på vad som är bäst för barnet.

Ersättaryttrande

Ersättarna Claes Nyberg (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas särskilda uttalande.

Ärendet

För att stadens verksamheter ska ha en gemensam plattform i arbetet med att säkerställa romers mänskliga rättigheter har en stadsövergripande och långsiktig strategi tagits fram.

Strategin syftar till att tydliggöra stadens övergripande inriktning samt arbets sätt och ansvarsfördelning för hur arbetet med romsk inkludering ska bedrivas. Strategin gäller i fem år, 2018-2022. Den bidrar till att förverkliga stadens långsiktiga vision om Ett Stockholm för alla.

Strategins bygger på fyra rättighetsområden, dessa är;

- Rätten till arbete och försörjning
- Rätten till utbildning
- Rätten till kultur
- Rätten till social omsorg och trygghet

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen föreslås ansvara för kommunikation, samordning och uppföljning av strategin. Arbetsmarknads-, kultur-, utbildnings och socialnämnden samt stadsdelsnämnderna ansvarar för att genomföra strategin. Arbetet ska vara en integrerad del av respektive nämnds verksamhet och därmed rymmas inom given ekonomisk ram. Återrapporteringen görs i stadens styr- och ledningssystem och genom den årsrapport som kommunstyrelsen föreslås ta fram.

Socialnämndens ansvar

Det är framförallt avseende rättighetsområdet *rätten till social omsorg och trygghet* som socialförvaltningens ansvar framkommer. Insatser som främjar den romska minoritetens förtroende för socialtjänsten ska öka. Det handlar bl.a. om att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog. Prioriterade grupper är romska kvinnor samt barn och unga. Socialnämnden ska också utveckla ett strategiskt arbete med romsk brobyggerverksamhet.

Socialstyrelsens utbildningsmaterial till stöd för socialtjänsten *I bemötandet tar framtiden form* ska spridas och kunskapshöjande insatser för medarbetare inom socialtjänsten ska genomföras med syfte att säkerställa att den romska minoriteten blir bemött med respekt och kompetens.

Insatser som motverkar våld i nära relationer är ett annat prioriterat område. Arbetet ska utgå ifrån *Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020*. För att säkerställa att kvinnor som tillhör den romska minoriteten får adekvat skydd, stöd och hjälp vid utsatthet för våld är det centralt att medarbetare inom socialtjänsten har kunskaper om den romska minoritetens kultur, seder och bruk, samt om vad minoritetsstatus innebär och hur det kan påverka det sociala arbetet.

I stadens program är bland annat följande delmål relevanta för arbetet med romsk inkludering:

- Medarbetare i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har kunskaper i att se tecken på utsatthet och vågar fråga om det.
- Staden samverkar med idéburen sektor i syfte att nå personer och grupper som inte kommer i kontakt med stadens egna verksamheter.
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är
 - 1 våldsutsatta vuxna har kompetens om våldsutsatthet, särskilda sårbarhetsfaktorer och våldets konsekvenser.

Ytterligare ett prioriterat område avser omhändertagande av barn. Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelarna se över rutiner och arbetssätt som bidrar till att romska barn som placeras enligt SoL eller omhändertas enligt LVU i större utsträckning och när det lämpar sig kan placeras i jour- och familjehem med romsk kulturkompetens.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 14 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 10**Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)**

Dnr 1.7.1–104/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Andrea Ström m.fl. (M) och ledamot Frida Johansson Metso (L) m.fl lämnar följande särskilda uttalande.

Vi vill först och främst tacka socialförvaltningen för detaljerade och initierade synpunkter som vi hoppas att regeringen tar vara på under den fortsatta beredningen av ärendet.

Vi vill därtill lägga att betydelsen av en välfungerande skolgång inte går att överskatta för de barn som befinner sig i skyddat boende.

Skollagen är tydlig med att varje elev har rätt till skolgång, och skolplikten gäller. Detsamma gäller alla barns rätt att ta del av den allmänna förskolan vid tre års ålder. Utredningen identifierar och beskriver dagens situation, där alla barn inte får tillgång till förskolan, och där elevers skolgång avbryts i veckor, eller till och med i månader.

Barnen befinner sig olika lång tid i de skyddade boendena, från dagar till månader och år, avbrottet från studier och förskola kan därmed bli långt. Det är oerhört avgörande att barnens skolgång inte blir lidande på grund av deras skyddsbehov. Det är därför alarmerande att utredningen inte tydligare klargör kommunernas absoluta ansvar för skolpliktsbevakning. När en elev uteblir från skolan ska skolan direkt uppmärksamma detta, liksom att samarbete mellan socialnämnden och utbildningsnämnden ska finnas gällande placerade barn. Det torde därmed stå klart väldigt snabbt för både socialnämnd och utbildningsnämnd att ett skolpliktigt barn placerats på ett skyddat boende. Kommunen ska därefter omedelbart tillse att elevens skolgång fortsätter med så små avbrott som möjligt.

Detsamma gäller tillgången till den allmänna förskolan. Att förskola är en frivillig del av utbildningsväsendet betyder inte att det är frivilligt för kommunen att tillhandahålla det. Kommunen ska självklart ge barnen möjlighet att ta del av förskolans pedagogiska innehåll. När barn placeras på skyddat boende bör det därför utredas huruvida de kan gå kvar på sin tidigare förskola eller om de av säkerhets- eller praktiska skäl ska få tillgång till en annan förskoleplats.

Samarbetet mellan socialnämnd och utbildningsnämnd och dess funktioner är avgörande för att barnens rätt till utbildning ska säkerställas. Kommunerna ansvarar för både förskola, grundskola och gymnasieskola, liksom sociala insatser och borde därmed ha alla förutsättningar för att tillgodose barnens rätt till utbildning och upprätthålla skolplikten. Att detta inte sker på ett systematiserat sätt idag skadar barnens utveckling, möjlighet till kunskapsinläring och framtidsutsikter. Detta är ett förbiseende som bara kan förklaras med den status som kvinnojourer haft historiskt, liksom synen kvinnor i allmänhet och på våld inom hemmet i synnerhet. Den synen gäller som tur var inte idag, och alla människors rätt till en trygg tillvaro står nu i centrum. Därmed borde också barnens rätt till en utbildning fastslås slutgiltigt och kommunernas ansvar för detta. Det är allvarligt att denna utredning inte slutgiltigt fastställer att detta är något som ska lösas skyndsamt vid alla placeringar, och de praktiska och lagstiftningsmässiga ändringar som behöver göras för att genomföra det.

Ersätтарыttrande

Ersättarna Claes Nyberg (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Den 24 november 2016 beslutade regeringen att tillsätta en utredning om stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende. Utredningens uppdrag har varit att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare, med utgångspunkt i barnets grundläggande mänskliga fri- och rättigheter och barnets bästa enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Det krävs idag inget tillstånd för att genomföra insatsen skyddat boende. Denna avsaknad av enhetliga krav medför enligt utredningen risker för berörda barn och vuxna och försvårar utvecklingsarbete i verksamheterna. Eftersom barn som vistas i skyddat boende vanligen betraktas som medföljare till en vårdnadshavare får de inget eget beslut om denna insats. Därigenom saknas krav på

dokumentation och socialnämnden kan inte följa upp barnets behov av stöd och hjälp före, under och efter vistelsen. Utredningen beskriver att det därigenom är oklart om barnet överhuvudtaget är föremål för en socialtjänstinsats och därmed är det också oklart om barnets vistelse omfattas av tillsynsansvaret hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och tillämpningsområdet för lex Sarah.

I utredningen föreslås att skyddat boende ska regleras i SoL och vara tillståndspliktiga. En privat verksamhet som driver skyddat boende ska ansöka om tillstånd hos IVO för att få bedriva verksamheten och IVO ska ta fram information till barn och unga i skyddat boende på motsvarande sätt som gäller för andra placeringsformer utanför hemmet. Skyddade boenden ska också ha tillräcklig bemanning och tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld eller andra övergrepp.

Utredningen har visat att medföljande barns behov av skydd eller stöd inte alltid utreds när ett barn följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. När socialnämnden får kännedom om att ett barn kan ha utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående, eller bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående, ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp. Nämnden ska vidare bedöma risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld. I utredningen beskrivs vidare att när en utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld påbörjas, förekommer det emellertid att utredningen avslutas i samband med att vårdnadshavaren beviljas insatsen skyddat boende. I båda fallen riskerar våldet att osynliggöras ur barnets perspektiv. Bristande samverkan och rutiner leder även till att barnet många gånger blir utan skolgång eller förskola. Dessutom saknas rutiner för att säkerställa barnets behov av vård och stöd. I boendet får barnet inte alltid relevant information om sin vistelse där och riskerar att inte känna sig delaktig i det som händer. På skyddade boenden där barn tas emot föreslår utredningen att de ska vara lämpliga för barn oavsett ålder och kön och där ska finnas personal med kunskaper om barns behov och rättigheter.

För att stärka barnets ställning föreslår utredningen att skyddat boende ska regleras i SoL som en boendeinsats för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn får tas emot i ett sådant boende endast tillsammans med en vuxen vårdnadshavare. Skyddat boende blir därmed en ny placeringsform för barn. Med detta följer att socialnämnden ska utreda, fatta beslut om placering i skyddat boende enligt SoL och följa upp insatsen.

Om ett våldsutsatt barn står under vårdnad av två vårdnadshavare och endast den ena samtycker till en åtgärd till stöd för barnet, ska socialnämnden, om det krävs med hänsyn till barnets bästa, kunna besluta om placering i skyddat boende även utan den andra vårdnadshavarens samtycke. Detta regleras i föräldrabalken (1949:381), FB. Beslutet ska omprövas efter en månad.

Ovanstående ska även gälla för att säkerställa att barn i skyddat boende ska kunna fullfölja sin skolgång. När det saknas samtycke från båda vårdnadshavarna ska socialnämnden kunna vidta åtgärd i form av val eller byte av skolenhet i anledning av att barnet placerats i skyddat boendeenligt SoL. Precis som vid andra placeringar utanför hemmet, ska barn och unga som placeras på skyddat boende med en vårdnadshavare, erbjudas en hälsoundersökning.

Insatsen skyddat boende till barnet ska dokumenteras i barnets personakt. Det föranleder inga nya bestämmelser eller överväganden i sekretesshänseende. Vid behov anser utredningen att uppgifter i barnets akt hemlighållas gentemot en vårdnadshavare med stöd av nuvarande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

Av utredningen framkommer vidare att umgänge med en misstänkt förövare under tiden barnet är på skyddat boende, många gånger innebär att en fredad zon går förlorad för barnet och att både barnets och den våldsutsatta vårdnadshavarens säkerhet sätts på spel. I utredningen har framkommit att umgänget inte alltid sker med barnets bästa som utgångspunkt. Socialstyrelsen uppdras därför att ta fram en modell för barns umgänge med en misstänkt förövare. Modellen ska utgå från barnets perspektiv och förövarens ansvar för våldet. Syftet med modellen ska vara att stärka barnets rättigheter i samband med umgänget.

Till följd av bostadsbrist och otillräcklig planering saknar många barn tillgång till ett permanent boende efter vistelsen. Enligt utredningen är tillfälliga boendelösningar, till exempel på vandrarhem, vanliga. Utredningen lyfter att på grund av de svårigheter att erhålla bostad som i dag råder för den som utsatts för våld i nära relationer, bör socialnämnden särskilt beakta denna grupp när den vidtar åtgärder, eller bevakar att åtgärder vidtas, för att skapa en god samhällsmiljö, till exempel vad gäller tillgång till bostäder. Kommuner bör även förstärka samarbetet med kommunala och lokala bostadsföretag i syfte att förbättra

möjligheten för våldsutsatta och deras barn att få tillgång till boende.

Utredningen anser att socialtjänsten redan i dag har ett ansvar att vid behov kunna erbjuda skyddat boende. Utredningens förslag innebär dock en tydlig ambitionshöjning och därför ska den så kallade finansieringsprincipen tillämpas.

Utredningen föreslår att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 21 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 11**Trafikförändringar i SL-trafiken 2018/2019**

Dnr 1.7.1–91/2018

Socialnämndens beslut

Socialförvaltningen hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Ärendet

Trafikförvaltningen har påbörjat ett arbete med trafikförändringar inför tidtabellskiftet i december 2018. Trafikförändringarna innefattar både utökning och reducering av trafiken samt en del omfördelningar, dels med fortsatta linjesträckningar och nya linjer men också kring turtäthet och trafikeringstider.

Förslag på trafikförändringar är framtagna i samråd med kommunerna genom deras kommunala bebyggelseplaner, resandestatistik samt trafikförvaltningens dialog med kommunerna. Varje kommun har en utsedd samhällsplanerare som ansvarar för kommunens kontakt med trafikförvaltning.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 6 mars 2018.

Ersättare Claes Nyberg (C) anmäler jäv och lämnar rummet.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 12**Remiss av motion (2017:67) om att ge Stockholm en riktig arkitekturpolicy**

Dnr 1.7.1–65/2018

Socialnämndens beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Reservation

Samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare från Liberalerna reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag som anges nedan.

Ärendet

I motionen beskrivs hur en arkitekturpolicy kan ge tydliga riktlinjer för hur god arkitektur utvecklas för att undvika uppkomsten av otrygga och avskurna stadsdelar. Motionären föreslår att arbetet med Arkitektur Stockholm återupptas för att ge Stockholm en arkitekturpolicy med hög status som pekar ut vägen för Stockholms fysiska utveckling.

Ambitionen med tydliga riktlinjer är att nya byggprojekt tas fram i enlighet med visionen om hur Stockholm ska utvecklas samt för att ge tydligare vägledning till hur förvaltningarna skall arbeta.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om behovet av att utveckla staden mot det bättre och undvika skapandet av otrygga och avskurna stadsdelar.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 7 mars 2018.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Ledamöterna Frida Johansson Metso (L) och Inga-Lill Persson (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra följande.

Det är glädjande att förvaltningen delar vår uppfattning om behovet att utveckla staden mot det bättre och undvika skapande av otrygga och avskurna stadsdelar. Vi delar dock inte synen att det för det syftet är tillräckligt med de policydokument och riktlinjer som idag finns kring trygghet och delaktighet för medborgare i staden.

Hur staden är utformad har en väsentlig påverkan på hur människor kan leva sina liv. Vi vill se en stadsbyggnadspolitik som tar ansvar för stadens utveckling och som är långsiktigt hållbar. Miljöerna som byggs ska vara välfungerande såväl vid första inflytt som om 100 år. Därför behöver staden en tydlig och rättvis arkitekturpolicy som tar ansvar för att planeringen är god i hela staden, och att alla stadsdelar får god arkitektur som utvecklar Stockholms unika kvaliteter.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 13**Ändring i reglemente för vissa facknämnder samt stadsdelsnämnderna**

Dnr 1.7.1 – 143/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen

Ärendet

Förvaltningen lämnar endast synpunkter på förslaget till socialnämndens reglemente. Följande tillägg och förändringar föreslås av stadsledningskontoret (ny text i blå kursiv stil; borttagen text i rött, överstruket):

2 §, tillägg och ändringar:

Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande omsorg om *personer med* fysiskt och psykiskt funktionsnedsättning ~~funktionshindrade~~, socialtjänstens barn- och ungdomsverksamhet, frågor om våld i nära relationer, missbruk~~ar~~ frågor, ekonomiskt bistånd, hemlöshetsfrågor och samverkan med frivilligorganisationer på det sociala området där detta inte ankommer på äldrenämnden.

Socialnämnden ska bidra till att socialtjänsten bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet samt till likställighet inom staden genom att

1. *främja utvecklingen av metoder och arbetsformer i socialt arbete*
2. *utarbета förslag till riktlinjer för socialtjänsten i staden*
3. *följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet*

Nämnden ansvarar vidare för kommunövergripande frågor rörande drog- och brottsprevention, för tillståndsgivning och tillsyn enligt alkohollagen och alkoholförordningen med undantag för tillsynen över folkölsförsäljningen. *Nämnden ansvarar dock för tillsyn av folkölsförsäljningen och av tobaksförsäljningen enligt tobakslagen på försäljningsställen som har serveringstillstånd.* Nämnden ansvarar ~~dock även~~ för tillsyn över folkölsförsäljningen vid de försäljningsställen som inte har någon fast försäljningslokal i ett stadsdelsområde. ~~Nämnden ansvarar vidare för tillsyn av tobaksförsäljningen enligt tobakslagen på försäljningsställen som~~

~~har serveringstillstånd.~~ Nämnden har dessutom ett övergripande samordningsansvar för ~~stadsdelsförvaltningarnas stadsdelsnämndernas~~ tillsyn av försäljning av folköl, ~~och~~ tobak, ~~elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare.~~ Nämnden svarar även för stadens forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område (FOU).

3 §, tillägg:

- 7. samordning av planering av bostäder inom stadsdelsnämndernas samverkansområden*
- 8. stadsövergripande avhoppverksamhet*

4 §, tillägg och ändringar:

5. funktionen regionkoordinator mot människohandel

~~16.~~ 17. mottagande av ensamkommande asylsökande barn och ungdomar, *upp till 18 år*, från det att de ankommer till staden till dess att de av Migrationsverket anvisas och flyttar till annan kommun.

~~17. tecknande av överenskommelse med Migrationsverket om mottagande av ensamkommande asylsökande barn och flyktingar~~

18. tillhandahållande av boende för ensamkommande asylsökande barn ~~och ungdomar~~ samt för *ensamkommande* barn och ungdomar som fått ~~permanent~~ uppehållstillstånd

21. åtgärder rörande dödsboförvaltning och dödsboanmälan som följer av ärvdabalken, *samt åtgärder rörande dödsbo som följer av lag (2015:417) om arv i internationella situationer*, biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen samt åtgärder rörande begravning som följer av begravningslagen-

8 §, ny paragraf:

Nämnden ska förvalta stadens avtal med SHIS Bostäder

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande den 3 april 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 14**Patientsäkerhetsberättelse Gamlebo 2017**

Dnr 1.4.1–83/2018

Socialnämndens beslut

Socialnämnden lägger bifogade patientsäkerhetsberättelse för 2017 till handlingarna.

Ärendet

Gamlebo tillhör boende- och behandlingsenheten och är en särskild boendeform för äldre. Det är ett så kallat profilboende i och med att det är ett sjukhem för hemlösa med missbruks- och/eller psykiska problem. De boende har egna lägenheter med egna kontrakt och kan bo där till livets slutskede.

Hälso- och sjukvård tillhandahålls inom verksamheten och Gamlebo lyder därmed under Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Socialförvaltningens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS) är även ansvarig MAS för Gamlebo.

År 2017 har sjuksköterskebemanningen utökats till två heltidstjänster och detta har gett bättre förutsättningar bland annat för att utveckla kvalitetsarbete samt säkerställa en patientsäker läkemedelshantering. Sjuksköterskorna har aktivt kunnat arbeta med att säkerställa läkemedelshantering. Bland annat har nya rutiner för läkemedelshantering arbetats fram och hantering av kasserade läkemedel samt vid behovsmedicinering har setts över.

Rutinerna kring kontrollräkning av narkotiska läkemedel har arbetats om och sedan augusti kontrollräknas dessa av båda sjuksköterskorna 1 gång/vecka. Det har dessutom funnits möjlighet att minimera mängden narkotiska läkemedel i läkemedelsvagnarna på avdelningarna samt rensa bort kasserade läkemedel dagligen.

Brukare har haft möjlighet att besvara en brukarenkät och resultatet utav enkäten är inlämnad till Socialförvaltningen.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer att det inte är relevant att genomföra någon jämställdhetsanalys i detta ärende eftersom ärendet gäller en patientsäkerhetsberättelse

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 5 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 15**Årsrapport för personligt ombud 2017**

Dnr 3.1.1–82/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens årsrapport för personligt ombud 2017.
2. Årsrapporten lämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Andrea Ström m.fl. (M) och ledamot Frida Johansson Metso (L) m.fl. lämnar följande särskilda uttalande.

Vi tackar förvaltningen för redogörelsen för de personliga ombudens verksamhet. Särskilt fäster vi oss vid de brister i bemötande och kvalitet som ombuden har rapporterat in. Bristerna är på många sätt allvarliga och oroväckande, även om de inte alltid är nya. Det är viktigt att varken socialförvaltningen eller stadsdelsnämnderna slår sig till ro och accepterar dessa brister såsom naturliga.

Vid behandlingen av tidigare års rapporter har vi påpekat att vad förvaltningen då redovisat som ”brister på handläggarnivå” måste ses som brister i socialtjänsten som system, inte enbart som fall där enskilda personer har gjort fel. Det är ledningen på arbetsplatsen som är ansvarig för att se till att handläggarna kan göra sitt jobb på det sätt medborgarna har rätt att förvänta sig. Som förvaltningen skriver måste mer göras för att se till att identifierade brister oavsett ursprung också åtgärdas.

Det är positivt att de personliga ombuden bidragit till att användandet av samordnad individuell plan ökat, vilket tidigare varit en brist.

Vi noterar att förvaltningen konstaterar att målgruppen personer över 65 år ”i nuläget knappt har tillgång till tjänsten”. I synnerhet med tanke på att målgruppen kan förväntas öka kan det komma att krävas särskilda åtgärder för att öka äldres tillgång till personligt ombud.

Ersättaryttrande

Ersättarna Claes Nyberg (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Verksamheten med personligt ombud riktar sig till personer med långvariga och omfattande psykiska funktionsnedsättningar som har behov av särskilt stöd för att kunna tillvarata sina rättigheter i samhället. Ett personligt ombud arbetar på uppdrag av den enskilde och fungerar som ett redskap för att stärka den enskildes tillit till sig själv och därmed få bättre kontroll och makt över den egna vardagen. Verksamheten syftar även till att få myndigheter, kommuner och landsting att samarbeta samt ge underlag till åtgärder som kan förebygga brister i fråga om att den enskilde kan få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service.

I Stockholm driver stadsdelsförvaltningarna verksamheten med personligt ombud i egen regi. Enheten för hemlösa har under 2017 haft en egen verksamhet för personligt ombud som drivits på entreprenad, men kommer under våren 2018 att ingå i det områdeskontor som innefattar de södra stadsdelarna. Stadsdelsförvaltningarnas personliga ombud är indelade i fyra olika områdeskontor. Varje områdeskontor och Enheten för hemlösa rapporterar statistikuppgifter till Länsstyrelsen i Stockholms län en gång per år. Uppgifterna i årsrapporten är hämtade från stadens redovisningar till Länsstyrelsen.

Under 2017 fick 503 personer i Stockholm stöd av personligt ombud. Av dessa var 53 procent kvinnor och 47 procent män. De vanligaste kontaktorsakerna var stöd i kontakten med myndigheter följt av stöd med frågor som rör ekonomi.

De personliga ombuden har som uppdrag att identifiera och rapportera de brister i serviceutbudet som gör att enskildas behov inte tillgodoses. Brister identifieras på handläggarnivå, lokal och central nivå.

Några av de systemfel som Stockholms personliga ombud har redovisat på handläggarnivå är bland annat att det finns brister i bemötande och serviceskyldighet. Ytterligare brister är att handläggare saknar kunskap och kompetens om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser.

Några av de systemfel som rapporterats på lokal nivå är bristande personalkontinuitet inom både den landstingsfinansierade psykiatri och inom socialtjänsten. På central nivå har de personliga ombuden redovisat att bostadsbristen drabbar personer med psykiska funktionsnedsättningar extra mycket då många har en utsatt ekonomisk situation med skulder och låga inkomster.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 2 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 16**Kommunernas arbete med att motverka akut hemlöshet –
Fördelning av statsbidrag**

Dnr 3.1.2–110/2018

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att besluta om fördelningen av statsbidrag för att motverka akut hemlöshet i enlighet med Socialstyrelsens anvisningar för dessa.

Ärendet

De tio kommuner i Sverige som har flest antal akut hemlösa kvinnor och män kan rekvirera statsbidraget. Fördelningen av medel räknas utifrån största antal personer i akut hemlöshet i Socialstyrelsens kartläggning av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden 2017 (se bilaga 1 för fördelningsnyckel).

Socialstyrelsens definition av akut hemlöshet är en person som är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller

motsvarande. I Socialstyrelsens kartläggning av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden angavs 925 personer vara akut hemlösa i Stockholms stad. För stadens del innebär det att man tillhör de 10 kommuner med högst antal personer i akut hemlöshet och därmed kan rekvirera 6 741 983 kronor i statsbidrag under 2018.

Siffran över antalet akut hemlösa stämmer väl överens med stadens egen räkning från september 2016 där 1007 personer uppgavs vara akut hemlösa.

Medlen kan bland annat användas till aktiviteter för att förbättra situationen för akut hemlösa kvinnor och män. Kommunen behöver ha kunskap om vilka kvinnor och män som befinner sig i akut hemlöshet för att kunna förbättra situationen för dessa personer. Medlen kan också användas till aktiviteter för att förebygga akut hemlöshet.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 12 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag

§ 17**Utvecklingsmedel inom våld i nära relationer 2018**

Dnr 3.1.2–111/2018

Socialnämndens beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag på användning av utvecklingsmedlen.

Ärendet

Regeringen har beslutat att Socialstyrelsen ska fördela utvecklingsmedel för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer. Stockholms stad fick 2018 rekvirera 2 934 558 kronor (se bilaga 1), att användas under perioden 1 januari-31 december 2018. Eventuellt kan ytterligare medel tillkomma efter 1 juni 2018 då Socialstyrelsen fördelar eventuella kvarstående medel som inte har rekvirerats.

Användning av medlen

I Socialstyrelsens anvisningar för utvecklingsmedlen (se bilaga 2) anges att medlen avser att utveckla och stärka

- socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens långsiktiga, strukturerade och samordnade arbete mot våld i nära relation och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn
- alla berörda verksamheters möjligheter att efterleva gällande regelverk, ha tillgång till aktuell kunskap och kunna använda verksamma metoder inom området eller på annat sätt kvalitetsutveckla sitt arbete
- kunskapen om och spridningen av verksamma metoder för att identifiera och ge ändamålsenligt stöd till barn som har utsatts eller riskerar att utsättas för våld
- det universellt och selektivt förebyggande arbetet samt insatser för att nå våldsutövare
- verksamma metoder och insatser anpassade till behoven hos särskilt utsatta grupper såsom unga och äldre kvinnor, våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning, missbruksproblematik, kvinnor som har utländsk bakgrund

samt flickor och pojkar, kvinnor och män som drabbats av hedersrelaterat våld

- kunskap om och insatser för kvinnor och män som utsätts för våld eller på annat sätt riskerar att fara illa i samband med prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

För kommuner anges dessutom särskilt att:

- Medlen ska bidra till att utveckla det systematiska och långsiktiga kvalitetsarbetet inom området och avser i första hand insatser som underlättar efterlevnaden av gällande regler och införlivande av annat normerande arbete från nationell nivå.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) ska tjäna som utgångspunkt för arbetet tillsammans med tillsynsresultat och annan kunskap om brister och behov som har identifierats på lokal nivå.
- Medlen ska också sprida effektiva metoder inom området våld i nära relationer och i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn.

Tidsperiod för användning av medlen

Medlen kan användas t o m 31 december 2018. De kan även användas retroaktivt för verksamhet fr o m 1 januari 2018.

Återrapportering och ev. återbetalning

Stockholms stad ska senast den 31 mars 2019 redovisa till Socialstyrelsen hur medlen har använts. Socialstyrelsen kommer att följa upp hur medlen har använts och vilka resultat som har uppnåtts.

Om hela bidraget inte har använts vid 2018 års slut ska återstoden återbetalas till Socialstyrelsen, senast vid den tidpunkt som Socialstyrelsen meddelar. Detsamma gäller om medlen inte har använts i enlighet med målen för statsbidraget.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 16 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag

§ 18**Tillsynsplan för folköl och tobak 2018**

Dnr 3.5.1–115/2018

Socialnämndens beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till tillsynsplan 2018.

Ärendet

En tillsynsplan för tillsyn av folköl- och tobak ska upprättas årligen. Socialförvaltningen ansvarar för tillsyn av de försäljningsställen som inte har en fast placering i staden. I övrigt är det stadsdelsförvaltningarna som utför tillsyn av tobak, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare samt folköl. Försäljningsställen utan ett fast säte är få men existerar i form av internetförsäljning och trafikserveringar (Food trucks). Tillsynsbesöken ska enligt plan ske oanmält och vid allvarliga brister ska besöket följas upp med ett nytt oanmält besök.

Planen tar också upp förvaltningens arbete med kontrollköp som kommer att fortsätta. Kontrollköp innebär att en person över 18 år med ungdomligt utseende testar om det går att köpa tobak, elektroniska cigaretter, folköl eller receptfria läkemedel utan legitimation. Syftet är att kontrollera om näringsidkaren kontrollerar legitimation. Kontrollköp är ett verktyg som syftar till att skapa ett bra underlag för dialog med handlaren. Stockholms stad har använt metoden kontrollköp i tillsynsarbetet sedan 1 juni 2015. Under 2017 genomfördes totalt 733 kontrollköp på tobak- och folköl varav 87 sålde utan att begära legitimation (12 procent). År 2016 genomfördes totalt 849 kontrollköp, varav 108 sålde utan att kontrollera ålder (13 procent) och år 2015 genomfördes 798 kontrollköp och 170 sålde utan att begära legitimation (22 procent). På drygt två år har försäljningen utan att kontrollera legitimation vid kontrollköp nästan halverats. Totalt har 2380 kontrollköp genomförts i totalt 13 av 14 av Stockholms stads stadsdelsförvaltningar under åren 2015-2017. Flera andra kommuner har använt sig av metoden kontrollköp, men generellt i en lägre omfattning. Liknande resultat har visat, att ju mer metoden kontrollköp används desto mindre försäljning utan ålderskontroll sker.

Nytt för 2018 är att Socialförvaltningen kommer att genomföra kontrollköp på vissa receptfria läkemedel för att säkerhetsställa att legitimation även kontrolleras vid försäljning av dessa varor.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 15 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 19**Rapportering av ej verkställda beslut enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Socialtjänstlagen (SoL)**

Dnr 3.1.1–105/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt 9 § och rapportering enligt 28 f § LSS samt 4 kap 1 § SoL, kvartal 4 år 2017.
2. Socialnämnden överlämnar stadsdelsnämndernas och socialnämndens rapportering av ej verkställda gynnande beslut till kommunfullmäktige.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Andrea Ström m.fl. (M) och ledamot Frida Johansson Metso (L) m.fl. följande särskilda uttalande.

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL) är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader. Det är väldigt oroväckande att antal ej verkställda beslut har ökat oerhört under majoritetens mandatperiod. Från 2014 till 2018 har antalet ej verkställda beslut ökat med närmare 65 stycken. Bara från den föregående mätningen har ej verkställda beslut ökat med 6 stycken. Det är en oroväckande utveckling. Det är också ett stort problem att boende för vuxna inom LSS utgör mer än hälften av de ej verkställda besluten.

När Stockholm växer måste staden dels kunna erbjuda invånare den hjälp som de har rätt till, dels kunna tillhandahålla och utveckla seniorboenden, trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan. Hur majoriteten framöver kommer att lösa bostadsfrågan är dessvärre oklart. Vi efterfrågar tydligare direktiv och handlingskraft från majoriteten i denna fråga.

Ersättaryttrande

Ersättarna Claes Nyberg (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Antalet ej verkställda beslut enligt LSS uppgick kvartal 4, 2017 till 131 stycken, vilket är en ökning med 14 stycken jämfört med kvartal 4, 2016. Närmare hälften av de ej verkställda besluten (65 stycken) avser bostad för vuxna. Det är en ökning med 2 stycken jämfört med kvartal 3, 2017.

Antalet ej verkställda beslut enligt SoL uppgick till 58 stycken. Det är en samma antal som för kvartal 4, 2016 och en minskning med 2 stycken jämfört med kvartal 3, 2017. De vanligaste formerna av bistånd som ej verkställts är kontaktperson och kontaktfamilj.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 12 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 20

Månadsrapport mars 2018

Dnr: 1.3.1–536/2017

Socialnämndens beslut

Ärendet

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 12 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 21**Tillsyn av stödboende för barn och unga vid Blackebergs
stödboende i Stockholm**

Dnr: 1.6.1–567/2017

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ska redovisa för IVO vilka åtgärder nämnden vidtagit senast den 15 maj 2018.

Ärendet

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) gjorde den 22 november 2017 en förannämd inspektion på Rågsveds stödboende i Stockholm.

Övergripande fokus för tillsynen har riktats mot verksamhetens lokaler, personalens kompetens, bemanning, inskrivning, lämplighetsbedömning, incidenter och misstanke- och belastningsregister med bakgrund i att verksamheten är nystartad.

IVO bedömer att verksamheten inte har fullgjort sitt uppdrag och uppfyller de krav som finns.

§ 22**Tillsyn av stödboende för barn och unga vid Rågsveds
stödboende i Stockholm**

Dnr: 1.6.1–531/2017

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ska redovisa för IVO vilka åtgärder nämnden vidtagit senast den 15 maj 2018.

Ärendet

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) gjorde den 2 november 2017 en förannämd inspektion på Rågsveds stödboende i Stockholm.

Övergripande fokus för tillsynen har riktats mot verksamhetens lokaler, personalens kompetens, bemanning, inskrivning, lämplighetsbedömning, incidenter och misstanke- och belastningsregister med bakgrund i att verksamheten är nystartad.

IVO bedömer att verksamheten inte har fullgjort sitt uppdrag och uppfyller de krav som finns.

§ 23

Socialnämnden lägger följande ärenden till handlingarna.

Protokoll från socialnämndens sammanträde 27 mars 2018, justerat 4 april 2018.

Protokoll från socialnämndens individutskotts sammanträde 4 april februari 2018, justerat 4 april 2018.

Protokoll från socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor sammanträde 12 april 2018, justerat 16 april 2018.

Inkomna handlingar till socialnämnden 22 mars 2018 – 4 april 2018.

Protokoll från förvaltningsgruppens sammanträde 11 april 2018, justerat 13 april 2018.

§ 24
Övriga frågor

Nämnden genom ordföranden Åsa Lindhagen vill önska Lisa Cadenius grattis på 50 årsdagen.

Nämnden genom ordföranden Åsa Lindhagen vill också gratulera ledamot Frida Johansson Metso (L) till giftermål.

§ 25**Upphandling av taltidning ”på tal om Stockholm”**

Dnr: 2.11.2–53/2018

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner upphandlingsdokument för upphandling av Stockholms stads taltidning.
2. Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att fatta tilldelningsbeslut och teckna ramavtal med godkänd leverantör.
3. Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att för nämndens räkning besluta om:
 - förlängning samt uppsägning av ramavtal,
 - partsbyte samt underteckna ramavtal om partsbyte,
 - Mindre justeringar av ramavtal.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

ÄrendetKrav på leverantören och tjänsten

Upphandlingsdokumentet anger krav på leverantör, tjänstens innehåll och kvalitetsnivå. Krav ställs bland annat på vad taltidningen ska innehålla, utgivningsplan och utgivningsbevis.

Prövning och utvärdering av anbud

Sista dag att lämna anbud är preliminärt den 21 maj 2018 och anbud som kommer in prövas i två steg. I det första steget prövas att ställda krav på leverantören uppfylls och i det andra steget prövas att ställda krav på tjänsten uppfylls. Utvärderingsgrund är ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet med grunden bästa förhållandet mellan pris och kvalitet. Utvärderingen kommer ske genom en fastställd utvärderingsmodell. Det innebär att den leverantör som får lägst totalsumma i utvärderingen har erbjudit bäst kvalitet i förhållande till pris och kommer att tilldelas ramavtalet. Utvärderingen består av ett arbetsprov som är uppdelat i två reportage.

Utvärdering av inkomna anbud (utvärderingsmodell)

Utvärdering av anbud kommer att göras utifrån en mervärdesmodell, som kan beskrivas enligt följande:
Lämnat anbudspris * (1 + ((maximal kvalitetspoäng – erhållen kvalitetspoäng)/maximal kvalitetspoäng)) = utvärderingstalet.

Arbetsprov

Arbetsprovet består av två reportage. Varje reportage lyssnas på och får poäng utifrån dess kvalitet av utvärderingsgruppen.

Utvärderingsgruppen består av två företrädare från Synskadades Riksförbund Stockholm (SRF) och tre medarbetare från socialförvaltningen. Företrädarna från SRF har kunskap och utrustningen för att kunna tillgodogöra sig innehållet på Daisy-skivor. Utvärderingsgruppen avgör graden av kvalitet genom att dela ut kvalitetspoäng. Varje person i utvärderingsgruppen ger enskilt poäng för respektive reportage utifrån poängskalan:

- 4 - Utmärkt, reportaget har utförts på ett utmärkt sätt med hänsyn till kvalitet och innehåll utan brister.
- 3 - Mycket väl godkänd, reportaget har utförts på ett bra sätt, utan några brister av betydelse.
- 2 - Väl godkänd, reportaget har utförts på ett bra sätt, men kan förbättras i några avseenden.
- 1 - Godkänd, reportaget har utförts på ett acceptabelt sätt men kan förbättras i flera avseenden.
- 0 - Inte godkänd, reportaget har stora kvalitetsbrister.

Varje reportage kan maximalt få 20 poäng av utvärderingsgruppen. Den högsta poängen för hela arbetsprovet är 40 poäng. Det är den sammanlagda poängen för hela arbetsprovet som utgör erhållen Kvalitetspoäng i mervärdesmodellen. Om ett reportage får mindre än 10 poäng av utvärderingsgruppen kommer det reportaget inte att godkännas och därmed godkänns inte anbudet. Detta innebär att varje reportage var för sig måste få minst 10 poäng från utvärderingsgruppen.

Avtalstid

Preliminär avtalsstart är den 1 september 2018. Ramavtalet gäller till och med den 31 augusti 2019 med möjlighet till förlängning med ett år.

Ersättning

Antagen leverantör får ersättning för varje beställt nummer av taltidningen som utgörs av leverantörens anbudspris. Anbudspriset får inte överstiga 30 000 kronor per nummer. Därutöver får leverantören ett tillägg med 4 kronor per Daisy-skiva som distribueras. Upp till 750 Daisy-skivor per beställt utgivningsnummer får leverantören göra utan att informera socialförvaltningen. Om antalet Daisy-skivor överstiger 750 stycken per utgivningsnummer ska leverantören och socialförvaltningen komma överens om ökningen innan produktion och distribution genomförs.

Socialförvaltningen garanterar att under avtalstiden avropa minst 35 nummer av taltidningen per avtalsår. Maximalt antal per avtalsår är 45 nummer. Priset är fast under avtalstiden, inklusive eventuell förlängningsperiod.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande till Socialnämnden den 16 mars 2018.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Sammanträdet avslutas kl. 17.13

Vid protokollet

Maria Adell